

## Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Att stödja strukturomvandlingarna: En industripolitik för ett utvidgat EU"

KOM(2004) 274 slutlig

(2005/C 157/13)

Den 20 april 2004 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Att stödja strukturomvandlingarna: En industripolitik för ett utvidgat EU"

Rådgivande utskottet för industriell omvandling, som fått i uppdrag att bereda ärendet, antog sitt yttrande den 2 december 2004. Föredragande var **Joost Van Iersel** och medföredragande **Bo Legelius**.

Vid sin 413:e plenarsession den 15–16 december 2004 (sammanträdet den 15 december 2004) antog kommittén följande yttrande med 142 röster för, 1 röst emot och 9 nedlagda röster:

### Sammanfattning

Efter många år står industripolitiken åter högt på EU:s dagordning. Under senare årtionden har det givetvis förekommit särskilda industripolitiska åtgärder och tematiska prioriteringar, men dessa har inte alltid varit riktigt samordnade eller välbalanserade ur de europeiska företagens synvinkel. De globala förändringarna – där USA, Kina och Indien spelar betydelsefulla roller – kräver nytänkande och ökade ansträngningar. Tiden är inne för en omvärdering av tillverkningsindustrin och för ett klargörande av det komplicerade samspelet mellan industri och tjänstesektor.

Kommittén anser att det är mycket viktigt att ge allmänheten ökade kunskaper i denna fråga. Allmänheten måste ha tillgång till tydliga statistiska upplysningar och analyser som främjar samsyn och säkerställer dess stöd. EESK ställer sig helhjärtat bakom de tre strategiska huvudinriktningarna: bättre lagstiftning, ett integrerat angreppssätt på EU-nivå, och branschriktad politik med konkreta och välanpassade åtgärder. Bättre lagstiftning innebär en ingående och fortlöpande utvärdering av aktuella och nya åtgärder. En integrerad angreppsmetod innebär att EU-politik och nationell politik samordnas bättre. En aspekt av kommissionens dokument som är särskilt nydanande är att angreppsmetoderna är branschriktade och skräddarsydda. Även om vissa minsta gemensamma nämnare föreligger, varierar bilden mellan olika branscher. Kommissionen har genomfört analyser av några branscher, och fler studier har planerats. EESK ställer sig bakom denna metod, som innebär att grunden läggs för en "ny industripolitisk stil".

Kommittén anser att industripolitik är ett lämpligt verktyg om man vill att den europeiska ekonomin skall ligga främst när det gäller konkurrenskraft, kunskap och hållbarhet, vilket är Lissabonstrategins mål. Därför måste analyser och politiska riktlinjer ansluta sig mer direkt till dynamiken i de olika sektorer och branscher som berörs. Den "nya industripolitiska stilen" baseras på enhetliga marknader och på en process som går i riktning

mot avreglering. Den innebär dock även sektorsspecifika företeelser, t.ex. fortlöpande samråd med näringslivet, reglering, undanröjande av handelshinder, FoU, handel, och målinriktad förvaltning av de mänskliga resurserna. Dessutom skall av teknikplattformar skapas som kan alstra nya allianser inom den privata sektorn och mellan de offentliga och privata sektorerna i Europa, t.ex. mellan universitet, forskningscentrum och näringsliv.

Det är önskvärt med ökad samordning inom kommissionen (t.ex. under överinseende av GD Näringsliv) och ministerrådet för att öka insynen och främja synergieffekter. Det skulle vara mycket välkommet om kommissionen och rådet (konkurrens) antog en halvtidsplan för åtgärder. EESK vill att en industripolitik av nytt märke vägs in i halvtidsöversynen av Lissabonstrategin i mars 2005.

### 1. Inledning

1.1 Industripolitiken var redan från början av stor vikt för den europeiska integrationen. EKSG-fördraget innehöll särskilda mål och instrument för kol- och stålindustrin. EEG-fördraget har haft en mer generell inriktning där förverkligandet av inre marknaden alltid har varit och fortfarande är den centrala frågan.

1.2 På EU-nivå har specifika industripolitiska åtgärder vidtagits för att uppnå mål relaterade till miljön, FoU och det sociala området. Med tiden har sektorsspecifika åtgärder ersatts av tematiska prioriteringar, men dessa har inte alltid varit riktigt samordnade eller välbalanserade ur de europeiska företagens synvinkel.

1.3 Vid sidan av åtgärder av allmänpolitisk karaktär har viss sektorsinriktad politik utformats för en avreglering av marknaderna, t.ex. på energi- och telekommunikationsområdena. Några europeiska industriprojekt, t.ex. Galileo, har också satts igång.

1.4 Fortlöpande industriell strukturomvandling och globalisering innebär att ytterligare anpassningskrav i dag ställs på industrin och de offentliga myndigheterna, om den europeiska konkurrenskraften skall kunna förbättras. Europeiska kommissionen publicerade i juli 2004 en omfattande analys av den europeiska industrins situation och framtidsutsikter i en global kontext, som karakteriseras av en stark dynamik i andra regioner i världen<sup>(1)</sup>. Denna dynamik kan påverka de europeiska företagens investeringsstrategier. Europa behöver ta ett kvalitativt teknologiskt steg framåt för att kunna bibehålla konkurrenskraften i de flesta branscher.

1.5 Inom ramen för Lissabonstrategin har Europeiska rådet och andra rådskonstellationer, t.ex. rådet (ekonomiska och finansiella frågor) och rådet (konkurrenskraft), diskuterat – och diskuterar fortfarande – en rad meddelanden och konkreta förslag från kommissionen för förbättring av industrins makro- och mikrovillkor. I dessa dokument och diskussioner är en övergripande policymodell förhärskande. Under flera år undveks helt enkelt uttrycket ”industripolitik”. Det ledde i alltför hög grad tankarna till statlig inblandning och statsbidrag, som hämmade utvecklingen av en välfungerande inre marknad med rättvisa spelregler. Dessa ingripanden har nu gradvis avskaffats.

1.6 Nu undersöks nya sätt att se på industripolitiken. Det är mot den bakgrunden som meddelandet om ”Industripolitiken i ett utvidgat Europa” antogs 2002<sup>(2)</sup>.

1.7 Vid Europeiska rådets vårtoppmöte 2003 fick rådet (konkurrenskraft) i uppdrag att göra en ”regelbunden översyn av såväl övergripande som sektoriella frågor”<sup>(3)</sup>.

1.8 I april 2004 publicerade kommissionen ett andra meddelande om industripolitiken, vilket behandlas i detta yttrande<sup>(4)</sup>.

1.9 Mot bakgrund av dessa initiativ och resultatet av de hittillsvarande diskussionerna sade kommissionsledamot Erkki Liikanen i maj 2004 att tvärtemot prognoserna i mitten av 1990-talet ”står återigen EU:s industripolitik högt upp på den europeiska politiska dagordningen”<sup>(5)</sup>.

1.10 EESK välkomnar att synen på industripolitik så lägligt har förändrats. Kommittén håller med om att tidigare misstag

<sup>(1)</sup> *European industry's place in the International Division of Labour: situation and prospects*, juli 2004, rapport beställd av Europeiska kommissionens GD Handel och utarbetad av CEPII-CIREM (European Consortium for Trade Policy Analysis- ECTA).

<sup>(2)</sup> KOM (2002) 714 slutlig, 11.12.2002. Kommittén antog sitt yttrande den 17.7.2003 (EGT C 234, 30.9.2003, ss. 76-85). Det bidrag som CCMI lämnade till detta yttrande återfinns på följande webbadress: [http://www.esc.eu.int/ccmi/documents/docs/divers/di\\_ces25-2003\\_fin\\_rev\\_di\\_en.doc](http://www.esc.eu.int/ccmi/documents/docs/divers/di_ces25-2003_fin_rev_di_en.doc).

<sup>(3)</sup> Ordförandeskapets slutsatser, punkt 21, Europeiska rådets vårtoppmöte den 20-21 mars 2003.

<sup>(4)</sup> Att stödja strukturomvandlingarna: En industripolitik för ett utvidgat EU, KOM(2004) 274 slutlig.

<sup>(5)</sup> Uttalande av kommissionsledamot Erkki Liikanen på europeiska dagen för industripolitik, 27 maj 2004, SPEECH/04/268.

måste undvikas och att särskild uppmärksamhet helst bör riktas mot näringslivets intressen och mot branschdimensionen. De erfarenheter och kunskaper som CCMI har på detta område kan utgöra ett stöd för framtiden. Korrekta industri- och branschpolitiska åtgärder kan bidra på ett avgörande sätt till uppfyllandet av Lissabonstrategins mål.

## 2. Kommissionens uppfattning i en föränderlig kontext

2.1 Det avgörande inslaget i dag är förändringarna i världsökonomi. Detta kräver nya angreppsmetoder. Kommissionen anser att framtidens industripolitik måste ha tre huvudinriktningar:

- Näringslivet får inte betungas alltför mycket av lagstiftning och regler. Detta innebär ingående utvärdering av både aktuella och nya åtgärder.
- Ett integrerat angreppssätt på EU-nivå behövs för att stärka industrins konkurrenskraft<sup>(6)</sup>.
- Det vore önskvärt med en branschriktad politik med konkreta och välanpassade åtgärder.

2.2 Denna metod, som kommissionen försiktigt annonserade 2002, innebär ett genombrott. Det tidigare dokumentet från kommissionen om industripolitik kom redan 1990<sup>(7)</sup>. Därefter ledde vissa avgörande faktorer till att industripolitiken sköts i bakgrunden till förmån för i första hand en övergripande policymodell.

2.3 År 2000 infördes Lissabonstrategin i syfte att ställa Europas ekonomi i förgrunden när det gäller konkurrenskraft, kunskap och hållbarhet. Fram till nu har strategin inte drivits framåt aktivt. I stället har produktivitetstillväxten minskat och arbetslösheten ökat. Viss oro föreligger också när det gäller utlokalisering av företag<sup>(8)</sup>.

2.4 Av dessa skäl blev det önskvärt att genomföra mer ingående analyser på följande områden:

- Produktivitet och arbetslöshet.
- Vad kan faktiskt sägas om utlokalisering?
- Vilken totalpåverkan får industrin för och i Europa?

<sup>(6)</sup> Detta mål har redan angetts i kommissionens dokument ”Viktiga frågor som rör EU:s konkurrenskraft – på väg mot en integrerad strategi”, KOM(2003) 704 slutlig.

<sup>(7)</sup> Bangemannrapporten.

<sup>(8)</sup> Se CCMI:s yttrande i denna fråga, ”Utlokalisering av företag – omfattning och konsekvenser”, som just nu utarbetas.

— Hur skall en integrerad EU-policy för industrin förverkligas?

— Hur skall sektorsspecifika strategier definieras och utarbetas?

2.5 I kommissionens dokument från 2002<sup>(9)</sup> anges en dagordning för förändringar. "Industripolitiken" ges en ny innebörd. Denna politik formuleras dock fortfarande i ganska abstrakta termer. All EU-politik som är av direkt relevans för industrin tas upp, utan att konkreta metoder eller förfaranden anges för EU-institutionernas beslutande och samordnande roll, särskilt när det gäller kommissionen.

2.6 Dokumentet "Att stödja strukturomvandlingarna" från april 2004, publicerad av kommissionsledamot Erkki Liikanen och GD Näringsliv, bidrar med mycket mer. I dokumentets analyser går man rakt in på kärnfrågan genom att

— presentera belysande statistik om frågor som rör produktion och sysselsättning inom tillverkningsindustrin, även i relation till utvecklingen på annat håll i världen,

— presentera utvecklingen i olika sektorer och därigenom tillhandahålla en tydligare bild av vad som står på spel i olika branscher med mycket olika framtidsutsikter.

2.7 Kommissionen utgår med rätta från aktuell dynamik men framhåller samtidigt att denna dynamik kan betingas på ett positivt sätt av förväntningar, kartläggning av problem och faktorer som främjar tillväxten.

2.8 Den allmänna analysen bekräftar en minskad produktivitetstillväxt i Europa, en eftersläpning i förhållande till utvecklingen i USA och klena produktionsresultat, särskilt inom de högteknologiska branscherna. Det är enligt kommissionen uppenbart att europeiska företag inte har kommit lika långt som amerikanska företag när det gäller utgifter för FoU, delvis beroende på avsaknad av tillräckligt omfattande investeringar i den privata sektorn. Tydliga undantag är här Finland och Sverige. Dessutom expanderar den kunskapsbaserade kompetensen i Kina och Indien snabbt.

2.9 Kommissionen nämner – och detta bör framhållas även här – att den enkät som European Round Table of Industrialists utförde 2002 visade att flera av dessa företag tänkte lokalisera sin nya FoU-verksamhet någon annanstans än i Europa om inte regelklimatet förbättrades<sup>(10)</sup>.

<sup>(9)</sup> Se fotnot nr 2.

<sup>(10)</sup> "The European Challenge", rapport från European Round Table of Industrialists till Europeiska rådets vårmöte, mars 2003.

2.10 Den europeiska industrin når visserligen goda resultat i traditionellt starka branscher, t.ex. verkstadsindustri, kemikalieindustri, telekommunikationer och bilindustri, men nya konkurrenter uppträder nu. Kina och Indien börjar konkurrera framgångsrikt både i traditionella och högteknologiska branscher. Här kan en direkt koppling till utlokalisering av europeiska företag iakttas.

2.11 Det pågår en anpassningsprocess världen över. Denna anpassning behövs på grund av globaliseringen, som i sin tur också innebär nya möjligheter. Även om analyserna här skiljer sig åt, kan kommissionen konstatera vissa oroande signaler.

2.12 När det gäller utvidgningen ökar de tidigare 15 EU-ländernas investeringar i de nya medlemsstaterna. Med tanke på att detta nu utgör investeringar inom EU, blir det allt viktigare att inre marknaden fungerar väl när det gäller t.ex. miljö- och arbetsvillkor.

2.13 I och med att företagen nu utsätts för konkurrens på en öppen marknad inom de ramar som fastställs av WTO, menar kommissionen att EU:s och medlemsstaternas svar på den dynamiska förändringsprocessen måste vara tydligt och bland annat beakta följande:

— Bättre lagstiftning.

— En integrerad strategi för olika politikområden med hänsyn tagen till konkurrenskraften.

— De olika industribranschernas särskilda behov måste beaktas.

2.14 Kommissionen förespråkar en ingående konsekvensanalys av gällande lagar och förordningar samt av kommande åtgärder. Det krävs ett närmare samarbete mellan medlemsstaterna och EU, eftersom den faktiska tillämpningen av många regler sker på nationell nivå. Kommissionen kräver att rådet (konkurrenskraft) spelar en viktig och öppen roll i denna process.

2.15 Kommissionen hävdar att samordningseffekter mellan olika politikområden kan uppnås om ett mer ändamålsenligt finjusterande samråd främjas mellan lagstiftare, i nära samarbete med företrädare för näringslivet.

2.16 Samma sak gäller FoU. Detta kommer utan tvekan att få ekonomiska konsekvenser för EU och även på nationell nivå. Detta rör Lissabonstrategins kärna. Under de närmaste åren kommer kommissionen att föreslå nya riktlinjer för forskning inom tillverkningsindustrin och för statligt stöd till innovation. Tekniska plattformar kan spela en mycket viktig roll.

2.17 Viss politik syftar direkt till att skapa ett gynnsamt klimat för ökad konkurrenskraft, t.ex. konkurrensspolitiken och undanröjandet av handelshinder. Kommissionen menar dock att det ibland är möjligt och nödvändigt att genomföra denna politik på ett mer sofistikerat sätt.

2.18 Kommissionen hävdar att sammanhållningspolitik kan användas för att främja önskvärda regionala och strukturella förändringar när det gäller arbetsmarknadens sätt att fungera <sup>(1)</sup>. Samma sak gäller förenligheten mellan konkurrenskraft och hållbar utveckling.

2.19 Eftersom spelplanen nu är världen i sin helhet förespråkar kommissionen att rättvisa marknadsvillkor skall bygga på internationella regler. EU:s regler är normalt strängare än reglerna i andra konkurrerande regioner i världen. I framtiden kommer därför en viss grad av utjämning att behövas, antingen via bilaterala förhandlingar eller inom ramen för WTO. Detta problem bör inte lösas genom att anpassa Europas regler till den övriga världens; Europa måste snarare ta initiativet, som i fallet med genomförandet av Kyotoprotokollet, och försöka skärpa reglerna i andra delar av världen genom lämpliga insatser i internationella institutioner.

2.20 Alla dessa frågor har redan tidigare regelbundet diskuterats på EU-nivå. Den ökande tonvikten på "konkurrenskraft" är slående. De ytterst snabba förändringarna på världsmarknaderna ger inte Europa något större val.

2.21 Det som är nytt i detta kommissionsdokument är branschdimensionen. Under flera år har kommissionen utfört djupanalyser av olika branscher, ofta efter konsultationer med branschorganisationer på EU-nivå.

2.22 Intressanta förslag har framförts och även diskuterats av EESK, t.ex. rörande läkemedelsindustrin (CESE 842/2004), textil- och beklädnadsindustrin (CESE 62/2004 fin; CCMI:s kompletteringsyttrande CESE 528/2004), varvs- och reparationsvarvsindustrin (CESE 397/2004 fin; CCMI:s kompletteringsyttrande CESE 478/2004), rymdindustrin (CESE 501/2004), kemisk industri (CESE 524/2004; CCMI:s informationsrapport CESE 242/2004, under utarbetande) och bioteknik (CESE 1010/2002; CESE 920/2003).

2.23 Bilden varierar mellan olika branscher. Det finns givetvis vissa minsta gemensamma nämnare, t.ex. kravet på kvalitet som en konkurrensfördel, IKT som det nya "råmaterialet", ökande kapitalintensitet och ökande internationell konkurrens, men skillnaderna är påtagliga mellan olika

<sup>(1)</sup> Kommissionen nämner bland annat den tonvikt som skall läggas på "konkurrenskraft" i regionalpolitiken, och resultatet av arbetet i den sysselsättningsgrupp under ledning av **Wim Kok** som inrättades den 1 april 2003. I detta sammanhang kan det vara givande att ta del av CCMI:s yttrande om "Industriell strukturomvandling och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning".

sektorer. Branscherna kan vara högteknologiska eller lågteknologiska, arbetskraftsintensiva eller kapitalintensiva, det kan finnas några få stora aktörer på marknaden eller många små och medelstora företag, osv. Det är en fascinerande bild som enligt kommissionen inte har beaktats tillräckligt av politikerna under många år.

2.24 Inom ramen för "industripolitiken" har branschanalyser och sektorsinriktade metoder också återkommit. I detta dokument utformar kommissionen inte några ytterligare initiativ när det gäller de ovannämnda branscherna.

2.25 Vid sidan av dessa branscher planerar kommissionen nya aktiviteter. Under det kommande året skall man studera verkstadsindustrin, den ekologiska industrin, fordonsindustrin, sektorn för andra metaller än järn och IKT-sektorn.

### 3. För en industripolitik "av nytt märke" – EESK:s ståndpunkter

3.1 EESK delar uppfattningen att dynamiken i världsekonomin kräver en ny fokusering. Det är välkommet att "industripolitiken" efter lång tid kommit tillbaka som prioritering på EU-dagordningen. Vissa aspekter av Europas näringsliv (exempelvis miljön) har funnits på EU:s dagordning under det senaste årtiondet, men ministerrådet har underlåtit att diskutera politiska lösningar som på ett enhetligt sätt skulle förbättra villkoren för den totala produktionen och som aktivt skulle skydda miljön genom investeringar (med mervärde).

3.2 I efterhand, och med hänsyn till den aktuella övergången till en mer fokuserad industripolitik, lönar det sig att sammanfatta de huvudfaktorer som bidragit till att den blivit delvis tabubelagd:

- De statliga ingripandena har i de allra flesta fall inte lyckats göra industrin starkare och mer konkurrenskraftig på sikt.
- Man har undanröjt de snedvridande faktorerna på marknaden som inte på något vis kan rättfärdigas med hänsyn till ekonomin och främjat sund konkurrens för industriell verksamhet i Europa (även om specifika åtgärder som vidtagits i en del medlemsstater och som snedvrider konkurrensen fortfarande måste granskas på lämpligt sätt på EU-nivå).
- Man har generellt och med framgång betonat avreglering av marknader.

- Det finns överdrivna förväntningar på "den nya ekonomin" och på en efterindustriell era.
- Fokuseringen ligger på att tillämpa EMU och en lämplig makroekonomisk politik.
- De ministerier som ansvarar för näringslivsintressena i ett antal medlemsstater har förlorat inflytande.

3.3 Det mesta som kommissionen lägger fram i sitt meddelande har varit känt i många år. Sättet att presentera det och kopplingarna mellan de olika analysområdena och föreslagna åtgärder skiljer sig emellertid från tidigare dokument. Mer än tidigare ansluter sig analyser och politiska riktlinjer mer direkt till dynamiken i de olika sektorer och branscher som berörs.

3.4 EESK stöder eftertryckligen att man genomför fler djupgående studier av utvecklingen på sektornivå i samarbete med näringslivet. Dessa skulle kunna spåda på det nödvändiga "krismedvetande" som också var målet med Lissabonstrategin år 2000 men som sedan har bortfallit, till största delen för att rådet och medlemsstaterna inte har realiserat sina egna arrangemang och tidigare överenskomna politiska beslut. EESK menar att det betyder att en industripolitik av nytt märke måste vägas in i halvtidsöversynen av Lissabonstrategin år 2005. Den kan bli en avgörande pelare i strategin i framtiden.

3.5 Industripolitiken av nytt slag baseras på enhetliga marknader och en avregleringsprocess men den omfattar även andra faktorer: sektorsspecifika företeelser; tillnärmning av lagstiftningen med tanke på inre marknaden; undanröjande av icke-tariffära hinder; teknik och FoU; samt mänskliga resurser.

3.6 Denna industripolitik får inte på några villkor falla tillbaka på ett felaktigt politiskt agerande i det förflutna, som kännetecknades av olika slags snedvridning av marknaderna. Den finansdisciplin som EMU åstadkom har också lett till försiktighet när det gäller finansiellt och annat statligt ingripande i näringslivet. Det är allmänt vedertaget att interventioner och offentligt finansiellt stöd inte gynnar näringslivsintressena i det långa loppet, utom i några få särskilda undantagsfall.

3.7 Med tanke på senare tids utveckling i världen, och efter några års försök att genomföra Lissabonstrategin – särskilt med avseende på den svaga ekonomiska tillväxten i Europa, produktiviteten, IKT-användningen och omdirigering av investeringarna – är tiden också inne att göra en ny granskning av tillverkningsindustrin och, i detta syfte, att vidta sektorsspecifika åtgärder och konkreta steg. Dessa bör särskilt inriktas på aktiviteter som är bäst lämpade för de europeiska socioekonomiska villkoren, särskilt verksamheter som intensivt utnyttjar högt utbildad arbetskraft, både operativt och i stabsfunktioner (exem-

pelvis tillverkning av skräddarsydd industriutrustning och system: robotar, instrumentering, kontrollutrustning osv.). EESK stöder förbehållslöst detta angreppssätt och denna målsättning.

3.8 En mycket viktig utmaning är att öka allmänhetens medvetenhet om att det krävs ett sunt näringsliv. För att stödja detta mål måste överskådliga och öppet redovisade uppgifter och analyser ställas till allmänhetens förfogande. I detta sammanhang bör beslutsfattarna på europeisk och nationell nivå också ägna särskild uppmärksamhet åt aspekter som konsekvensen i EU-politiken, harmoniseringen av nationell lagstiftning inom EU samt en relativ tillnärmning av europeiska och internationella standarder (t.ex. WTO).

3.9 Om allmänheten blir mer medveten leder det till ökat samförstånd och till att den stöder politiken. Industripolitiken får inte begränsas till selektiva grupper som är direkt berörda, antingen i den offentliga förvaltningen eller i näringslivet. Denna fråga berör hela samhällslivet. Den europeiska tillverkningsindustrins goda hälsotillstånd ligger i allas intressen. På alla angränsande områden krävs det satsningar på att förbättra dess image, t.ex. på utbildningsområdet – inte bara den yrkesinriktade utan också den allmänna utbildningen – för att stimulera det tekniska kunnandet.

3.10 Det är av central betydelse att för allmänheten peka på de täta kopplingarna i produktionskedjan. Så är t.ex. hela den stålbearbetande industrin, inbegripet bilindustrin, beroende av tillräcklig och prisvärd stålförsörjning, och stålproduktionen är i sin tur är beroende av tillräcklig och prisvärd råvarutillgång.

3.11 I direkt relation till detta står behovet av att klargöra det ömsesidiga beroendet mellan industrin och tjänstesektorn. Ekonomin utvecklas ju mot tjänstedominans, men många tjänster är direkt avhängiga av industrin på grund av outsourcing, och så kommer det att förbli. Å andra sidan har avancerade tjänster en absolut avgörande betydelse för utveckling av en nivå med hög kvalitet och högteknologi inom industrin. På många sätt är det ett enda paket. Dagens dynamik tenderar att suddas ut skiljelinjen mellan industrin och tjänstesektorn.

3.12 EESK menar att kommissionen måste spela en aktiv roll i denna process. Om man sätter upp industripolitiken på dagordningen stöder detta i sig målet att åstadkomma medvetenhet. Men det är mycket mer som kan göras. Först och främst bör man förbättra analyser, datainsamling och publicering av data avseende

— det industriella Europa, både i fråga om produktion och sysselsättning,

- enskilda sektorer och kluster,
- samspelet mellan industri- och tjänstesektorerna,
- tekniska kopplingar,
- utvecklingen av själva tjänstesektorn,
- jämförelser på världsnivå.

3.13 I analyserna bör man också väga in de skillnader i struktur som finns i medlemsstaterna, med hänsyn till att vissa länder och regioner har en starkare industriell bas än andra. Fördjupade kunskaper om de stora industrisektorerna kommer att ge bättre objektivitet i debatten om trenderna i världsekonomin och konsekvenserna av dess dynamik.

3.14 Korrekta uppgifter är grundvalen för alla sektorsspecifika modeller. Man utför många studier i näringslivet och på nationell eller akademisk nivå<sup>(12)</sup>. Kommittén rekommenderar att resultaten av sådana studier samlas in på EU-nivå, med stöd av Eurostat, för att bygga upp tillförlitliga och dynamiska europeiska databaser om industri- och tjänstesektorerna och för att göra SWOT-analyser. Komplet och tydlig statistik kommer att erbjuda en kontinuerlig bild av pågående förändringar. Eurostats 50 år av EKSG-statistik skulle kunna utgöra förebild efter viss omarbetning.

3.15 Fullt befogat lägger kommissionen en tyngdpunkt på ett integrerat angreppssätt på politiken: nationella företagsbeskattningssystem, skatteformaliteter, standarder, handel, immaterialrätt, FoTU, miljö, arbetsmarknad, grund- och yrkesutbildning. Denna målsättning är i högsta grad välkommen. Den har saknats alldeles för länge, inte bara på europeisk nivå utan också i ett antal medlemsstater.

3.16 Det är inte första gången som man förespråkar ett integrerat angreppssätt. Det är tyvärr mycket svårt att tillämpa ett sådant grepp i en komplicerad miljö där EU-institutionerna måste göra upp med 25 medlemsstater. En fungerande lösning skulle vara att rådet (konkurrenskraft) tillsammans med kommissionen utarbetar en halvtidsplan för åtgärder som skall utvärderas varje år<sup>(13)</sup>.

<sup>(12)</sup> Jämför i detta sammanhang studien "The Significance of Competitive Manufacturing Industries for the Development of the Service Sector", Bremen, december 2003. Dokumentet återfinns på följande webbadress: <http://www.bmw.de/Navigation/Service/bestellservice,-did=31812,render=renderPrint.html>

<sup>(13)</sup> Detta mål har direkt koppling till välfungerande ekonomiska styresformer. Vikten av att ramen är överskådlig och väl synlig, särskilt med avseende på rådet (konkurrenskraft), understryks i EESK:s yttrande om bättre ekonomiska styresformer i EU.

3.17 Det gäller också att alla politiska satsningar som påverkar industrins konkurrenskraft i denna åtgärdsplan beaktar EU:s olika politiska mål på ett välavvägt sätt. Det har inte alltid varit fallet tidigare<sup>(14)</sup>. Följaktligen krävs det högre utnyttjande av synergieffekter mellan gemenskapens politikområden.

3.18 När arbetsordningen och en halvtidsplan skall diskuteras och godkännas i rådet (konkurrenskraft) kan man räkna med att liknande mönster uppstår i medlemsstaterna i fråga om industrin i allmänhet och om de aspekter som medlemsstaterna själva ansvarar för. De ministerier som ansvarar för näringslivsintressena i ett antal medlemsstater kommer då också att få större inflytande.

3.19 Förbättrade regelramar förutsätter bland annat förenkling och effektiv lagstiftning på EU-nivån. Man får absolut inte begränsa sig till nya förordningar. Bättre lagstiftning berör både det förflutna och framtiden. Det nederländska ordförandeskapets förslag att ägna större uppmärksamhet åt att förenkla lagstiftning och att minska den administrativa bördan måste utvecklas<sup>(15)</sup>. De direktiv och förordningar som har allmänna målsättningar (övergripande politik) måste samordnas. Det gäller bland annat industrisäkerhet, energisparande, avfallsfrågor osv., eftersom de påverkar varandra och ibland får motverkande effekter. Miljödirektiven får ett speciellt genomslag. Eftersom de främst är inriktade på mål, utan att harmonisera genomförandeförfarandena, kan medlemsstaternas skiftande tillämpning av dem leda till snedvridning av marknaden. Det blir extremt viktigt med genomslagsbedömningarna och genomförandet eftersom trovärdigheten i politiken är avhängig av att de fungerar effektivt.

3.20 Vissa aspekter har specifikt intresse för de nya medlemsstaterna, som inte får begränsa sig till att skaffa utlandsinvesteringar av kostnadsskäl. För att förstärka hållbarheten i sina ekonomier blir de också tvungna att diversifiera den egna industriverksamheten. Det finns en del stora utmaningar som väntar, exempelvis förbättrad miljöpolitik, fokusering på yrkesutbildning och kompetensutveckling samt alla intressenters engagemang på industriområdet via en sektor-suppleterad social dialog.

3.21 Marknadsbevakningen måste intensifieras när det gäller produkter med ursprung utanför EU. Rättvisa konkurrensvillkor kan bara upprätthållas om villkoren är jämförbara över hela världen. I anslutning till detta uppmanar EESK kommissionen att öka ansträngningarna att se till att alla aktörer på global nivå respekterar adekvata arbets-, miljö- och produktnormer.

<sup>(14)</sup> Se även Erkki Liikanens anförande den 27 maj om en aktiv industripolitik (se fotnot 4).

<sup>(15)</sup> Se också KOM(2004) 274, kapitel 5, s. 39.

3.22 Ytterligare ett betydelsefullt inslag i industripolitiken är att bevaka att konkurrensen på handelns område är rättvis på världsnivå. Tredje lands snedvridning av konkurrensen, såsom statligt stöd och dumpning, måste bli föremål för en systematisk och detaljerad bevakning från kommissionens sida. De handelspolitiska åtgärderna måste genomföras med bestämdhet när de relevanta kriterierna är uppfyllda.

3.23 Vid sidan av bättre lagstiftning och främjandet av synergieffekter mellan gemenskapens politikområden utgör tredje pelaren i industripolitiken "av nytt märke" angreppssättet för sektorn. Greppet bygger på att marknaderna är enhetliga och öppna, och modellen måste ligga i linje med den önskvärda övergripande politiken. EESK stöder detta mål förbehållslöst, och det har redan börjat omsättas i praktiken. Det sektorsspecifika angreppssättet fokuseras på enskilda sektors särdrag och utvecklingsläge, och det kan därför också gynna de båda andra pelarna, bättre lagstiftning och främjande av samordningsvinster mellan EU:s politikområden. Miljöpolitiken, yrkesutbildning och fortbildning samt forsknings- och utvecklingsprogrammen kan utformas och genomföras med större framgång om de är inlemmade i en sektorsspecifik modell.

3.24 Sektorspecifika analyser visar hur dynamisk utvecklingen i världen är. Analyserna skall sätta den europeiska industrin i relation till övriga internationella partner och konkurrenter och skall redogöra för samspelet mellan industri- och tjänstesektorerna. De skall också i vederbörlig utsträckning beakta sociala aspekter som förhållandet mellan arbetsmarknadens parter och sysselsättning. De sektorsrelaterade analyserna skall också bidra till att definiera de hinder som företag möter till följd av specifika EU-regler och EU-lagstiftning. Företagen borde följaktligen oftare rådfrågas på ett tidigt stadium – redan när man utför konsekvensanalyser – i syfte att kartlägga vilka regler och förfaranden på EU-nivå som är önskvärda.

3.25 I detta hänseende måste man bredda kommissionens metod för att angripa konkurrenskraftsproblemen, som bygger på bedömning, samråd och insatser (s. 19). Kommissionen anför med rätta G10, STAR 21 och LeaderSHIP som exempel.

3.26 LeaderSHIP 2015<sup>(16)</sup> är ett åskådligt exempel förutsatt att det genomförs korrekt. Målsättningen är att säkerställa en lönsam framtid för EU:s varvsindustri på en öppen marknad. Det har fått kommissionen och EU:s företag att enas kring samma mål. Det har lett till att man gemensamt har gjort en

<sup>(16)</sup> Se kommissionsdokument KOM(2003) 717 slutlig om EESK:s yttranden CESE 397/2004 och CESE 478/2004 (EUT C 241, 28.9.2004).

kartläggning av problemen. Åtta kapitel har definierats, där antingen industrin eller kommissionen skall agera. Det är grunden till en fruktbar dialog med arbetsmarknadens parter om moderniseringsprocessen.

3.27 Andra sektorer kan komma att följa efter. Det finns inga allroundlösningar. Eftersom medlemsstaterna själva och deras politikinsatser också berörs är det önskvärt att skraddarsydda strategier som en följd av dessa sektoriella analyser kommer att resultera i åtaganden från industrins, kommissionens och medlemsstaternas sida. Vad beträffar medlemsstaterna kan sådana åtaganden också bidra till att uppmuntra till utbyte av erfarenheter och bästa metoder. Enligt EESK kan sektorspecifika observatorier på EU-nivå göra stor nytta och bör därför inrättas.

3.28 Mot bakgrund av den oerhört stora betydelsen av "kunskap" och FoU och det världsomfattande fenomenet "hjärnrörlighet" (vetenskapsmän, forskare, företagsledare och akademiker) stöder EESK eftertryckligen inrättandet av teknikplattformar i vilka industrisektorer och företag förväntas delta aktivt. De får inte begränsas till företag, utan måste också omfatta andra viktiga aktörer som ledande tekniska institut och universitet. Dessa plattformar kan också ge upphov till nya allianser inom den privata sektorn och mellan de offentliga och privata sektorerna i Europa<sup>(17)</sup>.

3.29 Det är nödvändigt att i EU skapa förutsättningar för kunskap som härrör från en effektiv samverkan mellan universitet, tekniska institut och industrin för att främja tillämpad teknik. Sektorspecifika egenskaper måste beaktas. Införandet av en kunskapsbaserad ekonomi måste åtföljas av de verktyg som krävs för livslångt lärande, vilket också bör ske inom institutioner och universitet. Även detta kan främjas genom sektorsbaserade initiativ. I sammanhanget bör den tekniska och administrativa ledningens roll stärkas för att främja rörligheten i EU.

3.30 I detta sammanhang, och som svar på projekt på andra håll i världen, bör omfattande initiativ lanseras för att skapa synergieffekter mellan olika sektorer (t.ex. Galileo, försvarsindustrin) och för att stimulera samarbetet mellan kunskapscentra och industrin genom att etablera nödvändiga förutsättningar för uppkomsten av grupperingar (ex.: Airbus) och kluster. De sistnämnda kan stärka konkurrenskraften och stödja ekonomisk, social och territoriell sammanhållning<sup>(18)</sup>.

<sup>(17)</sup> Beträffande teknikplattformar se kompletteringsyttrande från CCMI om kommissionens meddelande "Vetenskap och teknik, centrala faktorer för Europas framtida utveckling – Politiska riktlinjer för forskningsstöd i Europeiska unionen" (KOM(2004) 353 slutlig, CCMI 015, Föredragande: Joost van Iersel.

<sup>(18)</sup> Jfr EESK:s yttrande om "Industriell struktumvandling och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning" (EUT C 241, 28.9.2004), särskilt punkterna 1.4, 3 och 10 i.

3.31 Mänskliga resurser är mer än någonsin av yttersta vikt. Inom den pågående processen för industriell omvandling ligger ansvaret naturligtvis såväl hos arbetsgivarna som hos arbetstagarerna och deras organisationer. Detta innebär bl.a. att tonvikten läggs vid kvalitet, kunnande, yrkesskicklighet och motivation<sup>(19)</sup>.

3.32 I detta sammanhang måste man på ett lämpligt sätt beakta att unga inte är intresserade av att arbeta inom industrin till följd av den negativa bilden av sektorn. Detta har bland annat lett till brist på kunnig arbetskraft.

3.33 Vidare framhåller EESK att den sektoriella sociala dialogen inom den önskvärda sektorsinriktade metoden kunde öka engagemanget bland arbetstagarerna och deras fackorganisationer när det gäller anpassning och kvalitet. Skräddarsydda sektorsvisa metoder kunde främja diskussionerna mellan arbetsmarknadens parter om särskilda krav som gäller arbetstagarernas kunnande, anpassningsförmåga och kapacitet.

3.34 I syfte att gynna genomförandet av särskilda åtgärder som grundar sig på analyser sektorsvis, skall var och en av åtgärderna diskuteras i rådet (konkurrenskraft). Enligt EESK:s åsikt bör denna rådskonstellation spela en avgörande roll inom den nya industripolitiken genom att erbjuda en allmän plattform för samtliga intressenter. Medlemsstaternas myndigheter kunde även engageras i högre grad genom adekvata sektorsanalyser utförda av kommissionen och rådet samt i slutskedet förhandlingar om åtgärder som kan vidtas på ovan nämnda områden. Dessa myndigheter spelar vid sidan av näringslivet en avgörande roll när det gäller att skapa framtidsinriktade ramförhållanden.

3.35 Med sådana ramförhållanden och metoder finns det inget utrymme för en politik som går ut på att "plocka ut vinnarna" som den tidigare kommissionsledamoten Erkki Liikanen träffande uttryckte det. Detsamma gäller för "nationella segrare"<sup>(20)</sup>. Detta skulle basera hela debatten om den nya industripolitiken på fel grund. Målet är att främja ett klimat som uppmuntrar den europeiska industrin till risktagning. En politik där de mest framgångsrika gynnas eller understöds är mycket lämpligare<sup>(21)</sup>. De finansiella och icke-finansiella instrumenten för att nå detta mål måste ses över.

#### 4. Slutsatser

4.1 EESK ser positivt på kommissionens förslag, som framför allt utarbetats av kommissionsledamoten Erkki Liikanen och av GD Näringsliv. Förslaget syftar till en ny industripolitik som skall prioriteras i EU-agendan vid sidan av övergripande politikområden. Detta initiativ överensstämmer med liknande

<sup>(19)</sup> Jfr EESK:s yttrande om "Industriell strukturomvandling och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning" (EUT C 10, 14.1.2004), särskilt punkterna 2.2.2.14 och 3.9.

<sup>(20)</sup> Se fotnot 5.

<sup>(21)</sup> Se fotnot 5.

utvecklingstendenser i olika medlemsstater och kan gynna framväxten av gemensamma ståndpunkter i hela unionen på detta område. Förslaget kommer att bidra till bättre definition av de metoder och medel som kan gynna konkurrenskraften i unionen. Förhoppningsvis kan det även bidra till en lämplig och konkret definition av målen i halvtidsöversynen av Lissabonstrategin 2005.

4.2 EESK konstaterar att den nya industripolitiken kräver en förtroendeingivande institutionell ram när det gäller en lämplig fördelning av ansvaret inom unionen – vem är ansvarig för vad och när? – och i fråga om hur initiativet skall genomföras i medlemsstaterna enligt de mål och riktlinjer som fastställts av Europeiska rådet och olika rådskonstellationer<sup>(22)</sup>.

4.3 EESK stöder tre aspekter i den nya industripolitiken: bättre lagstiftning, gynnande av synergieffekter mellan olika politikområden på EU-nivå samt utveckling av en sektorsdimension. Med hänsyn till öppenhet och insyn är det önskvärt att arbetet inom kommissionen (dvs. under överinseende av GD Näringsliv) och ministerrådet samordnas bättre. En bättre samordning leder också till välbehövliga och fruktbara synergieffekter inom politikområdena. Det skulle vara mycket välkommet om kommissionen och rådet (konkurrens) antog en halvtidshandlingsplan som årligen ses över.

4.4 EESK ser positivt på analysen och det stora antalet rekommendationer i rapporten "Facing the Challenge"<sup>(23)</sup>. Det är dock synd att rapporten inte hänvisar till den nya given inom industripolitik som ett effektivt medel att bemöta utmaningarna på världsmarknaden. Särskilt sektorsinriktningen och behovet av god samordning mellan politikområdena inom denna ram borde ha understrukt. EESK stöder tanken på nationella handlingsplaner. I syfte att uppnå bättre resultat av dessa handlingsplaner och av EU:s politik, måste de samordnas på ett effektivt sätt inom rådskonstellationen för konkurrenskraft. EESK vill att dessa aspekter vägs in i halvtidsöversynen av Lissabonstrategin i mars 2005.

4.5 EESK vill betona vikten av ökad medvetenhet, vilket är oundgängligt för att uppnå samstämmighet och stöd från allmänheten. Det måste göras klart att det europeiska samhället i sin helhet ingår i denna världsomfattande industriella omvandling som kräver ansträngningar på en mycket bredare bas än endast inom näringslivet.

<sup>(22)</sup> Jfr EESK:s yttrande om "Bättre styresformer i EU" (EUT C 74, 23.3.2005).

<sup>(23)</sup> "Facing the challenge, the Lisbon Strategy for Growth and Employment", rapport från högnivågruppen under ledning av Wim Kok, november 2004.



4.6 EESK är övertygad om att sektorsanalyser kan och kommer att bidra på ett positivt sätt till större förståelse av den aktuella utvecklingen. Dessa kommer även att uppmuntra närmare samarbete mellan offentliga och privata aktörer samt möjliggöra skraddarsydda metoder och önskvärda anpassningar av politiken på EU-nivå och i medlemsstaterna, med målet att gynna uppkomsten av nya möjligheter och därmed även bidra till genomförandet av Lissabonstrategin. Sektorsramarna utgör även ett lämpligt medel för social dialog med syfte att befordra ett gemensamt engagemang på bred bas och höja kvaliteten på de mänskliga resurserna.

4.7 En sektorsinriktad metod av detta slag kräver också i högre grad att kommissionen har kännedom om tendenser i

världen och inom industrin. EESK rekommenderar varmt att kommissionens tjänstemän fördjupar sitt kunnande i praktiken om aktualiteterna inom den privata sektorn. CCMI och Europeiskt centrum för övervakning av förändringar kan bidra till sektorsanalyserna som rådgivande partner utan att inkräkta på den roll som arbetsmarknadens parter skall spela.

4.8 Med tanke på utvecklingen i andra världsdelar när det gäller kostnader, kunnande och en kombination av båda, är den avgörande faktorn för ökad konkurrenskraft i EU kunnande, kvalitet (såväl när det gäller själva företagen som när det gäller personalen och dess kunnande) och lämplig organisation. Framåtblickande politik och åtgärder kommer att få en avgörande betydelse på dessa områden.

Bryssel den 15 december 2004

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs  
ordförande  
Anne-Marie SIGMUND

---

**Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om genomförandet av principen om lika möjligheter och likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet"**

(KOM(2004) 279 slutlig – 2004/0084 COD)

(2005/C 157/14)

Den 18 maj 2004 beslutade rådet att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovanstående yttrande.

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 25 november 2004. Föredragande var **Madi Sharma**.

Vid sin 413:e plenarsession den 15–16 december 2004 (sammanträdet den 15 december) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 147 röster för, 1 röster emot och 6 nedlagda röster:

## 1. Inledning

1.1 Det huvudsakliga syftet med förslaget är att öka tydligheten och klarheten i lagstiftningen om lika möjligheter och att underlätta effektiv tillämpning genom att stärka gemenskapslagstiftningen och förhindra att villkoren försämrats. Det behövs en enda rättsakt med klar struktur som är lättillgänglig och tydlig för att gemenskapen skall uppnå målen för den socioekonomiska politiken om fler och bättre arbetstillfällen för kvinnor.

1.2 Omarbetningen av bestämmelserna i direktiven om tillgång till anställning, lika lön, företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet samt bevisbörda ger en möjlighet att ta fram en enda, sammanhängande text, fri från motsägelsefulla definitioner. I förslaget återspeglas den senaste tidens utveckling i europeisk rättspraxis genom en uppdatering av den befintliga

sekundärlagstiftningen i linje med beslut i EG-domstolen som har klargjort och ytterligare utvecklat jämställdhetsbegreppet. Omarbetningen säkerställer också högre rättssäkerhetsnivå genom en sammanställning av direktivets bestämmelser efter ämne, mot bakgrund av det nya politiska klimat som syftar till att göra unionen öppnare, begripligare och mer relevant i det dagliga livet.

1.3 Direktivet skall gälla för den förvärvsarbetande befolkningen, däribland egenföretagare, personer vars verksamhet avbrutits av sjukdom, barnafödande, olycksfall eller ofrivillig arbetslöshet samt arbetssökande, liksom även för pensionerade och invaliderade arbetstagare och deras medförsäkrade förmånsberättigade anhöriga, i enlighet med nationell lag och/eller praxis.